

Agyptios. Интересен е случајот со Коринтјанецот *Samios* (Хдт. 3.55. 2), наречен така затоа што татко му се борел на о-вот Самос и таму загинал.

На крајот авторот прилага табела на избор од етнички форми, употребени како лични имиња во досега објавените томови од *LGPN*, при што искористил ономастички материјал и од IV том (Македонија, Тракија, Јужна Русија), со ознака на местата каде се среќаваат и времето кога се јавуваат.

* * *

Прилозите објавени во оваа книга претставуваат драгоцени ономотолошки и просопографски студии, кои содржат многубројни нови податоци, а и нова интерпретација на имињата. Ниедна библиотека на класични и историски институти не би смеела да остане без неа.

Петар Хр. Илиевски
Кеј „13 Ноември“, 20, Скопје.

V. L. ARAVANTINOS – L. GODART – A. SACCONI, *Corpus des documents d'archives en linéaire B de Thèbes* (1-433). THÈBES FOUILLES DE LA CADMÉE III, Università degli Studi di Napoli „Federico II“, Università degli Studi di Roma „La Sapienza“; Biblioteca di „Pasiphae“, Collana di filologia e antichità egee diretta da LOUIS GODART e ANNA SACCONI, Pisa – Roma 2002, pp. 326, голем октаво.

Во 1978 L. Godart и A. Sacconi ги објавија со фотографии, цртежи и транскрипција плочките со линеарно Бе писмо откриени дотогаш (27 од Ug серијата во 1964 и 16 од Of серијата во 1970), вкупно 43 (сп. М. Тодоровиќ, ЖА 29, 1979, 170-173). Сега, заедно со V. L. Aravantinos објавуваат корпус со близу десет пати повеќе документи од Кадмејската Тврдина во Теба, 433, пронајдени до февруари 2002. Бројот на плочките, повеќето во фрагментарна состојба, беше за кусо време вака енорно зголемен со наодите од 238 документи при последните археолошки раскопки во Теба на ул. Пелопиду од ноем. 1993 до март 1995 (сп. рецензија од потпишаниот во ЖА 51, 2001, 84-90), кон кои овде се додадени 56 налепници со отисоци од печати и други силабички знаци и идеограми, откриени во 1982, како и уште неколку десетини нови плочки и налепници, најдени при повторните раскопки во 1996 на локалитетите порано истражувани во Теба. Авторите се надеваат дека следниот том од *Korpusoi* на писмените документи од Теба ќе содржи плочки обележени со четирицифрени бројки.

Ако се земе предвид фактот дека *Korpusoi* на кноскиите плочки (*CoMIK*) се подготвуваше близу 40 години (и почна да излегува околу 85 години по првите наоди на плочките во „Дворецот на Минос“ од А. Еванс), а корпусот на пилските плочки најдени од Блеген во 1939, како и од други археолози до почетокот на шеесеттите години од XX век, уште не е издаден, паѓа в очи ефикасноста и брзината со која е објавен натписниот материјал од Теба: од првите две раскопки

во неколку фази до 1978, а од следните, вклучително со контингентот од ул. Пелопиду и други локалитети, во рекордно кратко време. Тоа се должи во голема мера на прецизната евиденција при нивното откривање, чистење и спојување на фрагменти. Но, пред сè биле неопходни интензивни епиграфски и други стручни и технички работи на тимот од тројцата автори, посебно на L. Godart.

Книгата содржи: *Увод* (стр. 7-23); *Текстови* (стр. 25-217); *Споредбен преглед на документите* со податоци за нивниот реден број, серија, инв. број, година кога е најден документот, место на наоѓањето, поранешни изданија и писар (стр. 219-231); *Табела на знаците* посведочени на сите документи од архивите во Теба (стр. 233-296); *Индекс на зборови и идеограми* посведочени на документите (стр. 297-316); *Табела на силабограми и идеограми* документирани во Теба (стр. 317-323) и *Errata corrigé* на стр. 325. Вакви прегледи на знаците има и во првиот том, но тие се само од плочките најдени при последните раскопки во 1993-6.

Во *Уводот* авторите прво потсетуваат на историјата како се откривани писмените документи во Теба почнувајќи со натпишаните вази, најдени во 1921 од Керамупулос, потоа плочките откопани од Н. Платон и Е. Ст. Тулуца во 1964 и Т. Г. Спироупулос во 1970, 60 глинени налепници со отисоци од печати и со понекој силабичен знак на линеарното Бе писмо¹, откриени од Хр. Питерос и В. Л. Аравандинос во 1982 (сп. V. L. Aravantinos, *Tractata Mycenaea*, MANU, Скопје 1987, 13-27) и посебно архивот пронајден во 1993-1995 од Аравандинос на ул. Пелопиду на Кадмејон во Теба (повеќе податоци за тоа в. во ЖА 51, l. c.). Наедно овде се даваат прецизни информации за местото каде биле најдени плочките, за што на крајот од книгата (стр. 219-231) е приложен и табеларен преглед со исцрпни податоци за нив; се врши корекција на поранешното датирање на плочките, не Подоцнежен хеладски ША2 (т.е. 1350-1300, сп. J. Chadwick, *Minos X*, 2, 1970, 116), а Подоцнежен хеладски период ШВ2, стотина години подоцна, кога, судејќи по катастрофалните урнатини на надворешните масивни ѕидишна на тврдината, може да се заклучи дека дворецот по секоја веројатност бил разурнат од страотен земјотрес, по кој уследил и голем пожар. Најпосле, во уводот се дава опис како се издадени текстовите во оваа книга.

Основниот и најопширниот дел на книгава го заземаат *Текстовите* на плочките и други натпишани предмети, подредени според редниот број од 1-433. Секој документ овде е даден во три форми: фотографија, факсимил и транскрипција, според принципите установени на I-от микенолошки колоквиум во 1956 год. Пред секој документ прво е даден редниот број со масен шрифт. Под него следува фотографија на плочката, одн. налепницата (сите документи биле одново фотографирани во размер 2:1, а налепниците во 3,5:1), со факсимил, изработен од Л. Годар и проверен од Аравандинос и Ана Сакони. Документите се означени: од лева страна со повторен реден број и веднаш зад него во заграда знакот на серијата, а на десната страна во заграда е даден бројот на писарот (ако е идентификуван), почнувајќи од 301 и натаму². Досега во Теба се идентификувани 15 писари.

¹ Четири од нив без ниеден знак не се вклучени во ова издание.

² Броевите од 1-50 се резервирана за писарите од Пил, од 51-100 за писарите од Микена, од 101-300 за писарите од Кносос, а за писарите од Теба од 301 и натаму.

Под тие ознаки следува транслитерација со латински букви на знаците (освен на неидентификуваните кои се предадени со нивните редни броеви и ѕвездичка), според договорот од Третиот микенолошки колоквиум во Wingspread, Wisconsin и дополнет на следните, а целосно применет во изданието на Кноскиот корпус (*CoMIK*), при чие техничко оформување Л. Годар зеде мошне активно учество. Под транслитерацијата на текстот и овде се даваат во курсив кратки податоци за физичката состојба на документот ако е оштетен, или ако не се читаат со сигурност некои знаци. На крајот одоздола е додаден инвентарниот број од Теба и димензиите на документот.

Старите плочки, досега неколку пати преиздавани, овде не се механички преземени, а сите се највнимателно ревидирани. Некои (како Ug 6 и Of 14) се дополнети преку спојување со фрагменти и сега на нив се читаат повеќе знаци. Успешно се извршени неколку спојувања и во новооткриените плочки (Av 104 [+] 191; Ft 220 [+] 248; Fq 254 [+] 255), што беше на времето констатирано и од J. Chadwick (приватно писмо од 20 февр. 1998). Поради големиот број на ситни фрагменти претстој макотрпна работа околу нивните нови спојувања што ќе го намали реалниот број на поцели плочки. Сега бројот на фрагментите во некои серии и од старите документи е зголемен: Ug со 8 плочки (421-428); кон налепниците (нодулите), Wu, овде класирани со посебни знаци во 16 подгрупи, се додадени три нови (429-431), а посебно е значајно што покрај познатите Of, Ug, Wu сериите, се откриени поголем број плочки од неколку нови, различни серии (Av, Ev, Fq, Ft, Gf, Gr, Ka, Lf, Oh, Uo, Up, V, X), со што е значително збогатена содржината на документите од Теба..

Најбројна со 153 плочки во фрагментарна состојба е Fq-серијата од култниот живот со идеограма на јачмен. Одговорен за оваа серија бил писарот бр. 305. За една година по објавувањето на том I во 2001 до февр. 2002 серијата е збогатена со 28 нови броеви. Сличен е случајот и со Gr серијата, во која се регистрирани дајби на вино и јачмено брашно, главно, дело на писарот 306. Во I-то издание од 2001 таа имаше 54 плочки, а сега - 62.

Авторите откриваат нов силабичен знак, *92, во Fq 207.3, засега *hapa* во зборот *e-*92-do-ma 'PO 7'*. Знакот личи малу на *ru* *26 и би можел да се смета за негова варијанта, како што беше допуштено и во том I од 2001, 391: *e-ru-do-ma*, меѓутоа со оваа фонетска вредност во контекстот не може да се идентификува некој познат грчки збор или име.

*

Во технички поглед изданието е перфектно уредено. Малубројните печатни грешки се веќе видени и одбележени на крајот во *Errata corrigé*. Вака оформени и објавени од врвни специјалисти, текстовите од Теба навистина заслужуваат полна доверба и претставуваат драгоцен инструмент за работа, како и за интензивирање на микенолошките студии кои во последниве години започнаа да стагнираат.

Петар Хр. Илиевски
Кеј „13 Ноември“, 20, Скопје.